

Eğitimcilerde Kaygı Bozukluklarına Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi

Tacettin Doğan

Rehber Öğretmeni, tacettind@gmail.com

ORCID:0000-0003-7820-0159

Özet

Bu çalışmada eğitim yönetimi uygulamalarında ve eğitsel süreçlerde eğitim kurumlarında görev yapan eğitimcilerde kaygı bozukluklarına neden olan faktörlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Kaygı bozuklukları tüm kurum ve kuruluşlarda çalışan kişilerde ve yöneticilerde olağan bir süreç olarak sıklıkla görülen bir durum olduğu gibi eğitim kurumlarında görev yapan eğitim yöneticilerinde ve eğitimcilerde de sıklıkla görülebilmektedir. Eğitim öğretim kurumları ülkelerin geleceğini belirleyen en önemli yapı taşlarından biridir. Eğitim kurumlarının iş ve işleyişini, kalitesini, niteliğini ve gelecek perspektifini eğitim yöneticisi ve eğitimcilerin performansı, özellikleri ve kişisel bilgi, beceri ve donanımları belirler. Eğitimcilerin çalışmaya başlamalarını, çalışmayı sürdürmelerini ve görevlerini istek ve coşkuyla yerine getirmelerini sağlama açısından kaygı bozukluklarının minimum düzeye indirilmesi, hatta mümkünse sıfırlanması eğitim kurumları açısından olmazsa olmaz bir zorunluluktur.

Anahtar Kelimeler: Eğitimci, Eğitim Kurumu, Kaygı Bozukluğu

Investigation of the Factors That Cause Anxiety Disorders in Educators

Abstract

In this study, it is aimed to examine the factors that cause anxiety disorders in educators working in educational institutions in educational management practices and educational processes. Anxiety disorders are a condition that is often observed as a normal process in people and managers working in all institutions and organizations, as well as in educational administrators and teachers working in educational institutions. Educational institutions are one of the most important building blocks that determine the future of countries. The work and functioning of educational institutions, their quality, qualification and future perspective are determined by the performance, characteristics and personal knowledge, skills and equipment of educational administrators and educators. In terms of ensuring that educators start working, continue working and fulfill their duties with willingness and enthusiasm, reducing anxiety disorders to a minimum level, or even resetting them if possible, is an indispensable necessity for educational institutions.

Key Words: Educator, Educational Institution, Anxiety Disorder

Giriş

Eğitim kurumları ülkelerin geçmiş dinamiklerinin temeli ve geleceğinin de en belirleyicisi olan nirengi noktalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim kurumlarının kalitesini yönetici ve eğitimcilerin nitelikleri belirler. Eğitimcilerin çalışmaya başlamalarını, çalışmayı sürdürmelerini ve görevlerini istek ve coşkuyla yerine getirmelerini sağlama açısından bu niteliksel yapı son derece önemlidir (Aslan ve Çeçen, 2007).

Eğitimciler aşağıda sıralanan maddelerden dolayı kaygı bozuklukları yaşayabilmektedir:

- 1.Eğitim ve öğretim hizmetlerindeki öğrenci-öğretici çatışmaları,
- 2.Okul-aile çatışmaları,
- 3.Meslektaşları ile ilişkilerindeki olumsuzluklar,
- 4.Disiplin sorunları,

Eğitimcilerde Kaygı Bozukluklarına Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi

- 5.Fiziki koşullardaki yetersizlik,
- 6.Bürokratik işlerin çokluğu,
- 7.Toplumun eleştirileri,
- 8.Kalabalık sınıflar,
- 9.Öğrencideki gelişim geriliği,
- 10.Eğitim kurumları üstündeki sosyal ve politik baskılar,
- 11.Müfredattaki hızlı değişimler,
- 12.İş yükü fazlalığı,
- 13.Yetersiz maaş,
- 14.İdari desteğin yetersizliği,
- 15.Yöneticilerinden ve müfettişlerden takdir görüp görmeme durumu,
- 16.Öğretmenin sınıf içi kontrolü kaybettikleri inancı,
- 17.Yönetimle alakalı kararlara katılımın yetersizliği,
- 18.Öğretmenin meslekî yetkinliklerine ilişkin algılarındaki eksiklik,
- 19.Başarı algısında yetersizlik,
- 20.Düşük seviyede meslektaş dayanışması,
- 21.Yönetimin yetersiz desteği,
- 22.Rol çatışması,
- 23.Rol belirsizliği,
- 24.Öğrencinin duyarsızlığı,
- 25.Velilerin ilgisizliği,
- 26.Okul ortamını bozan ve ortama zarar veren diğer davranışlar.

Yukarıdaki söz konusu maddelerde de sıralandığı üzere, eğitimciler çeşitli toplumsal, ekonomi ve

teknolojik gelişmelere paralel olarak değişebilen eğitim ve öğretim anlayışları nedeni ile kaygı bozuklukları yaşayabilmektedir (Atak, 2003).

Alanyazın irdelendiğinde eğitimcilerin kaygı bozukluklarını etkileyen en önemli temel faktörlerin kişisel, çevresel ve meslekî nitelikli olduğu görünmektedir (Aslan ve Çeçen, 2007).

Kaygı

Kaygı duyuş, düşünüş, seziş ve fiziksel yetilerle ilgili sinir sistemleri özelinde ortaya çıkan bir hastalık türüdür. Kaygı, okul yönetimi açısından da ele alınması gereken bir kavramdır (Aslan ve Çeçen, 2007).

Kaygı eğitimcileri doğrudan etkilemekte, onların davranışlarını, performanslarını ve başkaları ile olan ilişkilerini belirlemektedir. Bu bağlamda kaygı bozukluklarını ortaya çıkaran faktörlerin, kaygı bozukluklarının farklı aşamalarının ve kurumsal kaygı bozuklukları ile başa çıkmada gerekli tedbirlerin ele alınıp incelenmesi gerekmektedir (Özgüven, 2011).

Yarımlarımızı özgüvenle teslim edeceğimiz gençlerimizi emanet ettiğimiz eğitimcilerimizin eğitim ve öğretim faaliyeti boyunca en yüksek verimliliği sağlayacakları bir ortamın oluşmasında bir engel olduğu düşünülen veya daha doğru bir ifadeyle çeşitli etmenlerden biri olan kaygı bozukluklarının, eğitimciler üzerindeki etkisini olumlu anlamda artıracak, kaygı yönetimine ilişkin tespitlerin eğitimcilere katkı sağlamasına yönelik fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir (Aldemir, 2016).

Nitelikli ve insana önem veren eğitim kurumları ülkelerin geleceğini belirleyen en önemli etkenlerden biridir. Okulların kalitesini yöneticilerin başarıları, özellikleri, tecrübeleri ve eğitimcilerinin nitelikleri, eğitimi, tecrübesi ve pedagojik formasyonu belirler (Aslan ve Çeçen, 2007).

Kaygı Bozukluğu

Kaygı bozuklukları kişide duygusal, zihinsel ve fiziksel anlamda yorgunluk, bitkinlik ve

Eğitimcilerde Kaygı Bozukluklarına Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi

tükenmişlik ifade eden ve zaman içerisinde sınırsızca gelişen bir süreçtir. Kaygı bozukluklarının özellikle başta eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerde görülmesi tesadüf değildir (Atak, 2003).

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre atanmış olup eğitim alanı içerisinde görev yapan ve mesleği öğretmenlik olan kişi olarak tanımlanan öğretmenler, anayasa, kanunlar, yönetmelikler, yönergelerle çevrili ilgili mevzuat hükümleri dairesinde görevlerini ifa etmektedirler (Sümer, 2009).

Bu durum kendilerinde zaten olağan bir görev ve sorumluluk yüklemekteyken bir de görev yaptıkları eğitim kurumlarında karşılaştıkları olumsuz birtakım durumlar da içsel ve dışsal motivasyonlarının tükenmesine ve doğal olarak kaygı bozukluklarına sebebiyet vermektedir (Aslan ve Çeçen, 2007).

Kaygı Bozukluğunun Nedeni

Eğitim kurumlarında sıkça görülen kaygı bozuklukları ile benzer anlam taşıyan kaygı bozukluğuna birçok etken sebebiyet verebilmektedir. Stres, yabancı bir kelimedir, ancak bugün neredeyse tüm diller tarafından kullanılmaktadır (Özgüven, 2011).

Kaygı bozukluğu yerine de kullanılan stres kelimesi, çok daha önceden Latince'den türeyerek, İngiliz dilinde yoğunlukla kullanılan bir tanım olduğu zamanlarda fizik alanında ve mühendislik bilim dallarında yoğunluk anlamında kullanılmaktaydı (Aslan ve Çeçen, 2007).

Kaygı bozukluklarının nedenlerini ana hatlar ile genelleyecek olursak verimlilik azalması, yöneticilerin hatalı kararlar alması, çalışma ilişkilerinde kesintiler, çalışanlar arasında geçimsizlik, işe devamsızlık, işe geç gitme, işten ayrılma, görev tatminsizliği, kurumsal moral ve motivasyon zayıflığı, kurumsal bağlılığın zayıflaması, yabancılaşma şeklinde kendini göstermektedir (İncir, 2020).

Kaygı Bozukluğunun Belirtileri

Kişi üzerindeki belirli etkileşimler nedeniyle, personellerin üzerindeki geçici etkileşim süreçlerinin bazıları veya hiç olmaması nedeniyle, stresli yaşam tarzı rahatsızlığa yol açar (Atak, 2003).

Bu hastalık süreçleri arasındaki etkileşimin derecesine bağlı olarak geçicidir, başka bir deyişle tedavi edilemez hastalıklar ortaya çıkabilir (Özgüven, 2011).

Bu aşamada insanın çok çabuk öfkelenmekte olduğu ve hemen kolayca harekete geçebilmekte zorlandığı, kolay kolay gevşemediği, çözülemediği gözlenmektedir (Aldemir, 2016).

İşbirliği boyutunda ise söz etmek mümkün olamaz. Kaygı bozuklukları yapan durumlardan sürekli uzak durmak psikolojik açıdan insanı rahatlatmaktadır (Aslan ve Çeçen, 2007).

Eğitim Yönetiminde Kaygı Bozukluğu

Eğitim yönetiminde kısaca literatür taraması sonucu günümüze kadar yapılan eğitimle ilgili kaygı bozuklukları araştırmalarında yer alan konumuzla ilgili kavramlar incelendiğinde ve kuramsal çerçeve bağlamında literatürde bu alanda yapılmış çalışmalara bakıldığında zengin bir hazneye ulaşılmış olduğu görülmektedir (Özgüven, 2011).

Kaygı bozukluğu kelimesi, çok daha önceden Latince'den türeyerek, İngiliz dilinde yoğunlukla kullanılan bir tanım olduğu zamanlarda fizik alanında ve mühendislik bilim dallarında yoğunluk anlamında kullanılmaktaydı (Atak, 2003).

Kişi üzerindeki belirli etkileşimler nedeniyle, personellerin üzerindeki geçici etkileşim süreçlerinin bazıları veya hiç olmaması nedeniyle, kaygı bozuklukları ile örülü yaşam tarzı rahatsızlığa yol açar (Aldemir, 2016).

Kişilerde, toplum içinde yaşayan ve görev yapan personelde kaygı bozukluklarına neden olan etmenler, aynı zamanda kaygı bozukluklarının kaynağı olarak tanımlanmaktadır (Aldemir, 2016).

Eğitimcilerde Kaygı Bozukluklarına Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi

Eğitim yönetiminde bireysel kaygı bozukluklarının kaynakları kaygı düzeyi, belirsizliklere karşı tolerans, ailevi sorunlar, heyecan düzeyi, ekonomik sorunlar, hayal kırıklığı, iş hayatının anlamsız olması genel olarak yaşamdaki değişikliklerdir (İncir, 2020).

Eğitim yönetiminde kaygı bozukluklarına yol açan önemli etmenlerden biri de çalışma etrafıdır. Kurumda hizmet verilen birimler ve eğitimciler odaları zümre kararların alındığı ve eğitim ve öğretim ile ilgili çalışmaların çoğunlukla yoğun olarak yapıldığı ve çaba sarfedildiği alanlardır (Aldemir, 2016).

Kaygı bozuklukları her bireyde farklı şekilde pozitif ve negatif etkiler yaratabilir. kaygı bozuklukları ile baş çıkmaya çaba gösterirken ve yaşamın kaçınılmaz olarak getirdiği bir çok problem ile savaşırken kaygı bozukluklarını iyi incelemek ve kaygı bozukluklarını olumlu bir seviyede tutmayı bilmek gerekir (Atak, 2003).

Konuyla ilgili daha önce de ifade edildiği gibi yapılan araştırma verilerine göre erkek ve kadın eğitimcilerin kaygı bozuklukları düzeyleri arasında öğretmenlik tecrübesi, eğitim düzeyi ve branşlara göre anlamlı farklılık görülmemektedir. Fakat öğrencilerin öğrenme yaşantılarına karşı isteksiz oluşu eğitimcilerin en önemli kaygı bozuklukları kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Özgüven, 2011).

Eğitim kurumlarında sıkça görülen kaygı bozukluklarının ayrıca işe gitmede isteksizlik yarattığı, yetersizlik hissine, görevde hata yapmaya ve isabetsiz kararlar vermeye neden olduğu, yapılan işin niteliğini düşürdüğü ve neticesinde hastalıklara varan problemlere yol açtığı görülmektedir (Aslan ve Çeçen, 2007).

Eğitim Yönetiminde Kaygı Bozukluğunun Kaynakları

Eğitimcilerin kaygı bozuklukları kaynakları, kaygı bozuklukları ile baş etme yöntemleri ve aile, yaşam, iş çatışma düzeylerinin seviyesine yönelik alanyazında yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar çıkmaktadır (Özgüven, 2011).

Eğitim yönetimi kavramsal çerçevesinde yapılan bu araştırmaların içeriğinde yer alan bu kategoriler aynı zamanda sosyo-demografik değişkenler eşliğinde de incelenmeye çalışılmıştır (Atak, 2003).

Konuyla ilgili bir araştırmadan örnek vererek çalışmayı somut hale getirmeye çalışmak konunun anlaşılmasını daha kolay ve kalıcı hale getirecektir.

Balaban'ın 2000 yılında temel eğitimde görülen kaygı bozuklukları ile ilgili yaptığı araştırmada eğitimciler kaygı bozuklukları ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin faktörlerden olan öğrencileri ilk sırada kaygı kaynağı olarak görürken ardından okul imkânları ve denetimi gelmektedir (İncir, 2020).

Meslektaşlar ikinci sırada yer alırken; okul yönetimi ise orta düzeyde kaygı kaynağı olarak görülmektedir. Katılımcıların kaygı ile baş edebilme algılarında, kıdemlerine göre farklılık olmadığı gözlenmiştir (İncir, 2020).

Branş eğitimcileri, okulda kurumsal kaygı kaynağı olarak belirlenen durumları kaygı yapıcı olarak algılamadığı görülmüştür. Bunun sonucunda, motivasyonun düşmesi, performans yetersizliği, yaratıcılığın azalması, yanlışların çoğalması gibi görevi etkileyen, çeşitli hastalıkların ortaya çıkması gibi de bireyin kendisini etkileyen negatif sonuçlar doğurabilir (Özgüven, 2011).

Böylelikle, kaygılı bir ortamda çalışan öğretmenin verimsizleşmesi durumu eğitim sürecine de olumsuz yansiyabilir. Bundan dolayı eğitimcilerin okul ortamında hangi durumların kaygıya neden olduğunu ortaya çıkarması, kaygıyla başa çıkacak veya kaygıyı ortadan kaldıracak önlemleri çalışma ortamında uygulamaya koyması gerekmektedir (Balaban, 2000).

Bunun içinde eğitimcilerin hizmet içi eğitim alanında eğitim görmelerini sağlayacak çalışmalar yürütülmesi, okullarda çalışanlar arasında iletişimin güçlendirilmesi ve okullarda kaygıya neden olan etkenleri dikkate alarak gerekli önlemlerin alınması ilk etapta ele alınması gereken konular olduğu görülmektedir (Erdil, 2018).

Kaygı günlük yaşantımızın var olan ve içinde bulunduğumuz bir parçasıdır. İnsan var olduğu sürece kaygı da olacaktır. Bu nedenle kaygıyı ortadan kaldırmak değil, onunla baş etmeyi çabalamak önemlidir (Aslan ve een, 2007).

Sonuç

Çalışmanın sonucunda kaygı bozuklukları ile ilgili alanyazına katkı sunacağı düşünülen birtakım tespit ve değerlendirmelere ulaşılmış ve bunun neticesinde de eğitimciler başta olmak üzere konuyla ilgili kesimlere faydalı olacağı düşünülen önerilerde bulunma gereği ortaya çıkmıştır.

Eğitim yönetiminde yoğun baskı ile başa çıkmak için geleneksel yöntem mümkün olan en kısa sürede terk edilmeli ve bilimsel yöntem kullanılmalıdır. Yöneticiler, eğitimcilerin motivasyonlarına önem vermeli, kaygılı dönemlerinde birleştirici ve yapıcı tavır göstererek yardımcı ve anlayışlı olmalıdırlar.

Kaygı ile ilgili kurumsal çalışmalar ve seminerler yaparak, eğitimler verilmelidir. Personel sürekli kaygıyla baş etme yönünde psikologlar tarafından eğitilmeli, sorunlarına çözüm odaklı yaklaşılmalıdır.

Eğitim yöneticileri eğitimcileri her konuda destekleyerek, tek merkezli yaklaşımdan kaçınarak, kararları çalışanlarla birlikte alarak, etkileşimin rahatça sağlandığı bir yapı oluşturulmalıdır. Eğitimcilerimiz için görev yeri kaygısı, görev yerinde kaygı bozuklukları ile başa çıkma yolları konularında seminer ve hizmet içi eğitimler düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Eğitimcilerin kaygı bozukluklarının daha çok öğrenci ve sınıf işleriyle ilgili bulunduğu, bunun yanı sıra kaygı bozuklukları kaynakları içerisinde en fazla resmi yazışmalar, eğitimi ve öğretimi ilgilendirmeyen resmi yazıların kurumlara gönderilmesi ve cevap istenmesi aşırı iş yükü, meslekte ilerleme ve kendini geliştirme fırsatının verilmemesi ve eğitime öğretime gerektiği kadar zaman ayrılamaması gibi problemler kaygı bozukluklarına neden olabilmektedir.

Sonuç olarak eğitimcilerin kaygı bozuklukları ile baş edebilmeleri ve sağlıklı yaklaşımlarla kaygı bozukluklarını yönetebilmeleri, çalıştıkları okula, eğitim verdikleri sınıfa, çocuklara ve ailelere olumlu yansıyacaktır.

Eğitim yönetiminde eğitim kurumlarına ilişkin farklı paydaşların eğitim kurumunda kaygı bozuklukları yaratan etmenlere ilişkin görüşlerinin incelenmesinin alana ciddi bir katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Aslan, H., & Çeçen, A. R. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Eğitimcilerin Cinsiyetlerine Ve Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Göre Mizah Tarzlarının İncelenmesi. Ç. Ü. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Ataklı, A. (2003). Eğitimcilerde Kaygı ve İş Memnuniyeti. *Çağdaş Eğitim Dergisi*.

Aldemir, Ceyhan. (2016). Personel Yönetimi. İzmir Fakülteler Kitabevi: İzmir.

Bulus M.,1999, Eğitimcilerde Kaygı: Belirtileri, Nedenleri ve Başa Çıkma Teknikleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:5, 66 – 70.

Balaban, J. (2000). Temel Eğitimde Eğitimcilerin Kaygı Kaynakları ve Başa Çıkma Teknikleri: IV .Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*

Çelik, K.(1991). İlköğretimde Karara Katılma, Ankara:Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Davis, Keith.(1988). İşletmelerde İnsan Davranışı; Örgütsel Davranış, (Çev.Kemal Tosun Ve Diğerleri),İstanbul: İşletme Fakültesi Yayını No: 199, 3. Bası.

Erdil, O. İşgörenlerin Performans Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar Ve Sanayi İşletmelerinde Bir Uygulama. Akdeniz Ü. İİBF, 6. Ulusal İşletmecilik Kongre sunusu. (12-14Kasım2018), S.164-165.

Ertekin, Yücel.(2016). Kaygı Ve Yönetim, Ankara: Türkiye Orta Doğu Amme idaresi Enstitüsü Yayınları No:253.

Fındıkcı, İlhami. (2018). Otel Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri İle İlgili Biraraştırma, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

İncir, Gülten.(2020). Milli Prodüktivite Merkezi, Verimliliği Artırıcı Yaklaşımve Teknikler Dizisi, Ankara.

İbrahim, Barbara J.(2018).Ruh Sağlığı Ve Davranış Bozuklukları, Ankara:Turhan Kitabevi.

Özdemir, A. (2018). Eğitimcilerin Kaygı Bozukluklarının Azaltılmasında Okul Müdürlerinin Rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 138 (Nisan- Haziran), s. 6-12.

Eğitimcilerde Kaygı Bozukluklarına Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi

Özdayı, Nur hayat.(2018). Resmi Ve Özel Liselerde Çalışan Eğitimcilerin İş Tatmini Ve Kaygı Bozukluklarının Karşılaştırmalı Analizi, Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Özkalp, Enver. Örgütlerde Kültürel Sorunlar Ve Örgüt Kültürünün Korunmasında Ve Geliştirilmesinde Uygulanabilecek Programlar. *Anadolu üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , A.Ü. Yayın No: 1173, İİBF Yayın No: 163, Cilt: XV, (L-2),S.(453).

Özgüven, İbrahim Ethem. (2011). Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) El Kitabı2.Revizyon, Ankara: Pdrem

Poyraz, E. (2009). İlköğretim ve Ortaöğretim Eğitimcilerinin Örgütsel Kaygı Kaynakları ve Kaygı İle Baş Etme Yolları. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Pehlivan, İnyet. (1995). Yönetimde Stres Kaynakları. Ankara: Pegem

Renz, Paul Sanney. (1991). The Impact Of Job Related Stess As Percavided Bysuperindents İn The State Of İndiana Disseration Abstract. İnternational Vol: 52,No:9

Sabuncuođlu, Zeyyat. (1984). Çalışma Psikolojisi. Uludađ Üniversitesi Yayınları: Bursa.

Sungur, Nuray. (1997). Yaratıcı Düşünce, İstanbul: Evrim Yayınevi, 2. Bası.ŞİMŞEK, M. Şerif.(1999). Yönetim Ve Organizasyon, Ankara: Nobel Yayıncılık,5.Bası.

Şanlı, Ö. (2017). Eğitimcilerin Algınanan Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*, 393.

Torun, Alev.(1996). Kaygı ve Tükenmişlik. İstanbul: Endüstri Ve Örgüt Psikolojisi, Türk Psikoloklar Ve Kalder Kalite Derneđi Ortak Yayını.